

מסורת הש"ס

(א) הא אומר מר כ"ל רש"ל,
(ב) פסחים לא. (ב"ק מג.)
(ג) פסחים כ"ג. ק"י. (פסחים
לא., ד) (צ"ל רבא, ה) רש"ל,

הגהות הב"ח

(א) גמ' ועוד הא מר הורא
דאמר מיתסבר: (ב) תוס'
ד"ה לטעמיהו וכו' אין לו
אלא דנפרק גט פשוט:
(ג) בא"ד דבני מערבא
קאמר ללדידכו לא וכו' דאי
זבין הוי זביניה זבני:

מוסף רש"י

בעל חוב. של אציהם, חוזר וגובה. אומה, מהם. כאילו נפלה להם ממש צירוסה (כתובות צב.).

מוסף תוספות

א. ולרבה אליבא דמנשי
ש"ד רבין קורק קרעב
סמול הוא הוא ואל שקול
הוא יא קרם ובין וקבלי
לרבי לומר דרבי שבעודא
אלא דאורייתא, ולרבי נא
לא דרואו הוא ואל שקול
רמנא. ויהי חסב
סמול אא שמו
משום דמטלטיא ירמי
לבעיא אא משמברין,
הוא דעמי הוא מטלטי
הוא דרואו בריתות אא
סמול, דרואו אא
וכי לא נקה מלוא
שקול שבעודא אא למי
שבעודא דאורייתא. רמי
נא. וסיל לא נחמן
דמטלטיא הוא ערב
משום אא קרמא סמול
וכונה וזיני וזיני הדפעה
משום ליה וזיני, ולא דעה
לחלות דאא שם טעם
מערבא משום דהוא
אחרי לא כאומר מעשיו
לא דמשפט לא נחמן
כאומר מעשיו דמי ואין
הוא לחלוק בה. שם
א. כי ינוי חסב מלוא
דר עקבא אליבא דרבי.

אֵלֵינוּ טַעֲמָא דִּידֵךְ מִשּׁוּם
אֲצוּבָה. דְּלֵי הוּא צַעֵי לֹוּ
צֵה דְאִמֵר צַעוּצְדָא דֵהֵיִיא
אִוִּיה הוּיא הֵיִיא צַת לְיוֹרְשָׁה

וומתה הדיא צת ואח"כ מתה הצבא
ואתא צעל וקא תצע ירושת הוקנה
כדאילו אשמו קיימת ושלחו מתם דהיינו
צבני מערבא שאין הצעל נוטל משום
דהוו הנהו קרקעות ואין לאשתו א"ל
תמורת הוקנה צבייה והרי מתה היא
בצמי הוקנה ואין הצעל נוטל בצדאי
כדבמוחזק ואמר רבה מסתבר טעמא
לדבני מערבא דאין הצעל יורש דהוא
ליה ראי ולא מוחזק לבת שכל זמן
שהוקנה צביים אין לבת בהן כלום
שהרי אם מכרה הוקנה הכנסים צבי
הבת מכירתה קיימת כן אלו נכסי
ההוא אע"פ שראויים לה לגבות המלוה
מחובו מהן כיון שלא הגיעו לידי המלוה
וממדים ראיין לה דלא א"ל הוה צבי
הוה צבין להון ומסלק ליה למלוה צוחי

וְהוּא לִיָּה רֹאִי וְאִין הַבְּכוֹר
וְלִבְּ נַחְמֵן דְּחָשִׁיד מַעֲוֹת
הָאֵל לְמִימַר מַשּׁוּם דְּקִרְקַע
שֶׁלֹּא אֲבִיהֵן יְמוּסִים
שֶׁנֶּחֱבִיעַ"ח שֶׁל אֲבִיהֵן
שֶׁלֹּא הָיָה מְוַחָז בִּיד אֲבִיהֵן
הַיְמוּסִים אַחֵר מִיְּמוּסֵי
אֲבִיהֵן (דב. 97) אֲבִיהֵן
לֹא כִּי וּמִטְּלִי דִימִי לֹא
לְעַמִּייהוּ דְּנִי מַעֲרֵבָא
שֶׁנֶּחֱבִיעַ רַבָּה אֲנָא וְרַב נַחְמֵן
לֹא כִּי רַבָּה אֲמַר שְׁמוּאֵל
שֶׁנֶּחֱבִיעַ מְלוּה וְדַסְסָקִי נִי
אִין קִרְקַע אִין הַבְּכוֹר נוֹטֵל
בְּכוֹר קִרְקַע בְּחוּב אֲבִיהֵן
בְּעַ"ח חֲשִׁיד הָאֵל
שֶׁנֶּחֱבִיעַ הַלְכָּתָא לְקַמֵּן (ע"פ
דְּלִימִימֵי) כִּי שֶׁנֶּחֱבִיעַ
אֲמַר מִכָּאן וְלִהֲבָא הוּא
גִּבְרָא דְּלִמְפְרָשׁ הָסֵם טַעְמָא
דְּרַבָּא

כיוון דאליו הוה ליה וחי הוה מסלק ליה
קני ומותצין לירבא מהא דאמר רב
נחשבו קרקע כו' אי אמרת בשלמא למפ
לוגו ורובא אותה מהן דכמאן דגבי ליה מחיי
מכאן ולהבא הוה גובה לא יאה אלך כי
מחשבי לנעמי ומשני שאני מהם דר
דמשעבד ליה הוה ליה גובה חסדי חסד ר"מ
דאמר דהא דהא רבא דהלכתא לממלוה
דרב נחמן הכי הלך אפי' ר"נ לנ
לממלוה עד שחבא לידו משום דאי הוה
דמכאן ולהבא הוה גובה והלך מאי דא
מעות י' לו לטעמייהו דבני מערבא קא
פי שנים דחשבינן לה מוחזקת לממלוה
גבו מעות אף
שנא גבו מעות לא שנא גבו מעות אף
דממילא אמרי רבנן דלא שקיל ממ
ל' מיהא דלא שקיל דלא שקיל ארעא
למקנ (ט) שלחו מהם הלכתא כרב ענן
כו' דמהם שמעי' דלא חשבינן
לממלוה והלך האי שלחו מהם דלעי
ולא בפרק דלא תשי' דבני מערבא
רב נחמן גבו קרקע אין לו גבו מעות
בין קרקע בין מעות אין לו כדפריש'. ו
קאמר לדידי לא"ש מוחזק לא שנא קרקע
לא היה אצוהין מוחזק אלא בפרק
מערבא כיון דחשידי' ל' מוחזק בבלוה
לממלוה דבגבו קרקע הוה דקאמרי
ממעות דא אשתעבד ליה מיהא

לי דאין לו והאי דשלחו
הוה דלא ירית בעל
הבית ומן בעלה כלום וא
מן הלקוחות הרי הן כמות

אישתעבדו ליה כלל ובגבו מעות מו
דבני מערבא כו' התם ודאי בד
נכסי דזקנה כלל שהרי לא לוותה
למלוה ואי זבין לא זביני ויכול לטרו

יש נוחלין פרק שמיני בבא

למעמיהו דבני מערבא קאמר^א ולא מבידא לן. פ"ה דצין רב
נחמן וצין רבה סברי תרויהו אליבא דנפשייהו דצין
וגבו קרקע וצין גבו מעות אין לו^ב והא דקאמר רב נחמן דבע"ח מוזר
וגובה אותה מהן היינו כדמראה^ג (רבה) משום דר' נתן^ד ולפירושו הא

מאי שנא מעות דלא דלאו הני מעות שבק אבוהון קרקע נמי לאו הא קרקע שבק אבוהון ועוד (ב) (ה) (הא את הוא דאמרת) ממסתבר טעמא דבני מערבא דאי קדים סבתא וזבנא וזבינא וזביני לרב נחמן קשיא מאי שנא קרקע דלא דלאו הא קרקע שבק אבוהון ממעות נמי לאו הני מעות שבק אבוהון ועוד הא (ה) אמר רב נחמן אמר רבה בר אבא "יתומים שגבו קרקע בחובת אביהן בעל חוב חוזר וגובה מהן אמר ליה לא לדידי קשיא ולא לרב נחמן קשיא טעמא דבני מערבא קאמרינן ולן לא סבירא לן מאי סבתא דההוא דאמר להו

נכסי

דבני מערבא קאמרי' ולא סבירא לן הכי אלא לדידי' זין גבו קרקע גבו מעות אין לו כדאמר גבי האי סבתא דאפי' גבו קרקע אין לו כ"ש גבו מעות וכן מוכיח ב' גט פטור לרבה זין גבו קרקע זין גבו מעות אין לו כיון דשעבודא לאו דאורייתא והא דאמר גבו קרקע יש לו אליבא דבני מערבא דאמרי הבכור נוטל פ' שנים צמלות ומסתבר ליה טפי לאוקומי דקרקע ולא צמעות^א לא דאמרי בני מערבא גבי סבתא דהוא רחא אפי' דהו קרקע היינו משום דבעל לא היה מוחזק מעולם ולא היה לו ולאשתי שום חוב מעולם על הסבתא שיטענה על הקרקע ולכן הו' רחא אבל גבי מלוה הו' מוחזק אפי' לא יוכל לטרוף אם מכר כגון אם שטר חוב הו' שלל באחריות מ"מ היכא דלא מכר הו' מוחזק כיון שהיה משועבד לו בחיובו והא דקאמר רבה טעמא משום דאי קדמה סבתא חזנא וציניה וציני לאו אליבא דבני מערבא^ב דלדידהו לא תלה ביה כדפריש' אלא טעמא דנפשיה קאמר לר' לדידי' אפי' צמלות הו' רחא משום דאי וציני וציני ועי' לרבה אפי' אי צין לא הו' וציניה וציני הו' רחא וגבי האי סבתא דוקא כריך להאי טעמא משום דסבר רבה כל האומר אחריו כאומר מעשיו דמי והו' כאלו הוא מוחזק מעיקרא אלא משום דאי קדמה חזנא דהו' וציניה וציני הוא דהו' רחא אבל בני מערבא לית להו כדאמר מעשיו דמי מטעם דציניה וציני לא הו' חשוב רחא כדאמר גבי מלוה אלא סברי דלאו כאומר מעשיו דמי ולא הוחזק בו מעולם ורב נחמן סבר זין גבו קרקע זין גבו מעות יש לו כמו שהביא אביי נהמא דיתומין גבי קרקע בחובת אביהן ולרבי' אביי קא"ל רבה ולא לפי מה שכתב רבא משום דר' נתן דלרב נחמן אליבא דנפשיה ודאי סבר דאפי' גבו קרקע יש לו והא דקאמר גבו קרקע אין לו היינו אליבא דבני מערבא דאמרי גבי סבתא דקרקע הו' רחא^ג וא"ת ומנא ליה לרב נחמן דלבני מערבא גבו קרקע אין לו דלמא בני מערבא סבירא להו נמי גבו קרקע יש לו כרב נחמן וגבי סבתא היינו טעמא דלא נשתעבד לבעל הקרקע ולא הוחזק בו מעולם וי"ל דסבירא ליה לרב נחמן דמפלגי בני מערבא זין גבו קרקע לגבו מעות מדלא קאמר הבכור נוטל פ' שנים צמלות זין גבו קרקע זין גבו מעות ומסתבר ליה לרב נחמן דטפי הו' מוחזק צמעות מנקרקע וא"ת בפרק שור שנגח ד' וה' (ב"ק דף מה.) כי פריך ולוקמה לרבה בגבו מעות ולר"ג בגבו קרקע ומשני ה"מ לבני מערבא וכי קאמרי איניהו בגרושה כרבי דחשיב מלוה מוחזק לכן אוקמה בגרושה והשתא לפרי' לרבנן נמי כריך לאוקומי בגרושה לר"ג דאית ליה זין גבו קרקע זין גבו מעות יש לו וי"ל דנקט כרבי משום רבה דלדידיה דסבר זין גבו קרקע זין גבו מעות אין לו א"ל לאוקומי בגרושה אלא לרבי והו' מנא לרבה לאוקומי בלא גרושה וכרבנן [ו]ן לפי' הו' מהני זין כרבי וזין ר"ג לאוקומי בלא גרושה ורבנן אלא דיחא ליה לישהבא אפי' לרבי^ד ור' יעקב דאורלייני' ש פירך לפירוש הקונט' לא הו' מנא לאוקומי כרבנן דרבה ור"ג אליבא דר"ל דאמר לא אמר ר"ע דלא ירית לה בעל אלא בזופר שאינו משתלם אלא לאחר מיתה אבל שאר מוקין ירית לה בעל ואליבא דיידיה אינטייכו ליה לשנויי האי דקמתי הכה אשה ויאלו ילדיה דלא ירית בעל בגרושה כ' ולא מנא לאוקומי כרבנן ובלא גרושה דא"כ שום מוקין לא ירית בעל דהא זין גבו קרקע זין גבו מעות אין לו ור"ל קאמר דשאר מוקין ירית והיינו ע"כ כרבי:

לירתי

ס' לקמן הלכתא כרז ענן כו' וכדמפרש רבה מסכתא טעמיהו
 ו"ל ראי' לגמרי ולא אשחעבד לא לבעל ולא לאשתו הני
 שקדים סבתא חזנא וצינא זביני אבל נכסי דלוה כיון דמשחעבדי
 יין בידו ושקיל בהו זכור פי שנים אבל גבו מעות ודאי אין לו:
 נכסי

זכסאי

עין משפט
נר מצוה

גג א מיי פייא מהל' מלוה
ולוה הלכה ט סמג עשין
זד טוש"ע ח"מ סימן קז
סעיף א:

רבינו גרשום

קשיש כר: ועוד, חיו אבן
אמרת דקרקע של חרס:
אור דאמרת. בתיא משע
וסבחת דלקמן מסתבר
דמסר דבני מערבא. ונשל
מחם קובע וליא כותיה
דיתא רענ דאמר ליתרא: וא
ליתר ויתא ובעל דא לרית
משום שושבין אחתיה
איתא בתיא כפתא ואין ובעל נשל
בראי בכחמוח. ומשום
הכי אמר רבא דלית
מסתבר טעמיהו. דבני
ערבא רבא אקרא סבתי
בתיא ובגנא ובני נשל
כלמא דא מחווח וכל
בית דבעל כל זמן דלא
איתא ליתר הכי נשל ליתאכ
גבוי דקרקע בחוב
אמרי נשל כבור פי שנים
והא אפי' דאת להו שור
וכמאן דבני החוה חוב
נשל פי' כינה מחווח
אין קרקע ביהא אבדוהו
כלום דא אפי' בעי שנים
חוב נשל לכוני לאחריני
ליתמן להו קרקע אחריני
א' ימי מצ' מסלח וזה
ביתו הוה קרקע וזה
ליוה הוה קרקע ראו לי
מחווח ואין הכבור נשל
פי' שנים בראוי הכבור
ראמי אבדוהו ליתאכ דבני
ערבא נשל פי' שנים:
לרובת שן קיש מאי שנים
כר: ועוד. קשיא אחריני
אמאי ראו נשל בקרקע:
האמר רב נחמן אמר רבה
דבית יומין נשל
קרקע בחובת יומין. שהיה
אחד חביב לאביו: דלית
אבא אביהן אפי' חייב
לו: דהוא נוגתא אותה
מן. כן היתומים (כמן)
אין שבקו ליתא אבדוהו
קרקע דמחוזות ברים דבני
ליה בעל חוב של אביהן
ה' אפי' דא בשקא לה
קרקעא ביהוהו אלא אריה
(הו' ה' מיתרי אבדוהו אפי'
ליתא ליה מיתריהו) וכל
מצי לבעי ליה מטלטלי
הדיני שר שבק אבדוהו
בגן מטלטלי: לבעל חוב אלא
משתבשי אלא כיון חוב
קשיא מאן דמחוזות
כרמי אבדוהו א' חקא נמי
כבור אמאי רבא אקרא אין
נשל פי' שנים לא מחווח
רמיא. השתא קשיא רבא
נחמן אדרב תמיא: אמר
ליה לא לרתי קשיא: אמר
לרב נחמן קשיא. במילתיה
קיימניה ודאי דאמנטי בעל
פי' בקרקע של רבא נשל
אין לו רב נחמן נשל אלא
גבוי שן אין לו גבוי מעות
נשל פי' שנים
מחם כבור נשל פי' שנים
במלוה לרתי חקא שמשא
ליה רסבירא רתי גבוי קרקע
ש' לו רב נחמן שניעיה ליה
רסבירא רתי לבני מערבא
רבא נשל פי' שנים
גבוי מעות ש' לו ולן
בכבור פי' שניעיהו ליתא
לרבא רתי חקא
מא משע רסבתי. הדחוא
סביב דער דאמר להו

(א) אולי צ"ל ראוייה להו
מצע"ח דאצוהון